

Kostely zapuštěné

Na cestě napříč Afrikou jsme doputovali do zvláštního místa. Jsme v Lalibele, v Etiopii. V kavárně na malém náměstí v centru Lalibely se začítáme do průvodce, abychom ověřili to, co jsme o Lalibele cestou slyšeli od tzv. svatých mužů, kteří putují po horách mezi poutními místy. Tito barevně odění muži, kteří nevlastní nic jiného než velký kříž a Bibli, jsou u etiopských křesťanů v ohromné úctě. Lidé je zvou na jídlo, v kavárnách dostávají zdarma kávu nebo čaj a často jsou také zváni na noc do chýší domorodců. Tito muži nemají žádný domov. Svůj život zasvětili Bohu a cestě poznávání jeho tajemství. Svou mysl neznečišťují žádným materiálním vlastnictvím, žádnou pevnou vazbou ke konkrétnímu místu nebo lidem, žádnou jinou touhou než touhou po svém Stvořiteli.

Největší pozoruhodností Lalibely jsou 800 let staré kostely vytesané z jednoho bloku kamene, zapuštěné do země tak, že z povrchu vlastně nejsou vidět. Více než desítku impozantních kostelů skrytých v podzemí spojují navíc podzemní chodby. Král Lalibela, který toto zvláštní dílo nechal vystavět, je v jednom z kostelů pohřben. Batohy necháváme v guest housu, bereme si jen Bibli a biblické výklady a míříme rovnou ke kostelům. Tedy abych byl přesnější, míříme nejdříve na kávu, neboť všechno má svůj čas a není důvod spěchat. Při šálku výborné etiopské kávy, která, jak zjistuji, k duchovnímu rozjímání neodmyslitelně patří, se začítáme do Písma svatého. „Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. ... A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“ Teď jsme připraveni k návštěvě kostelů.

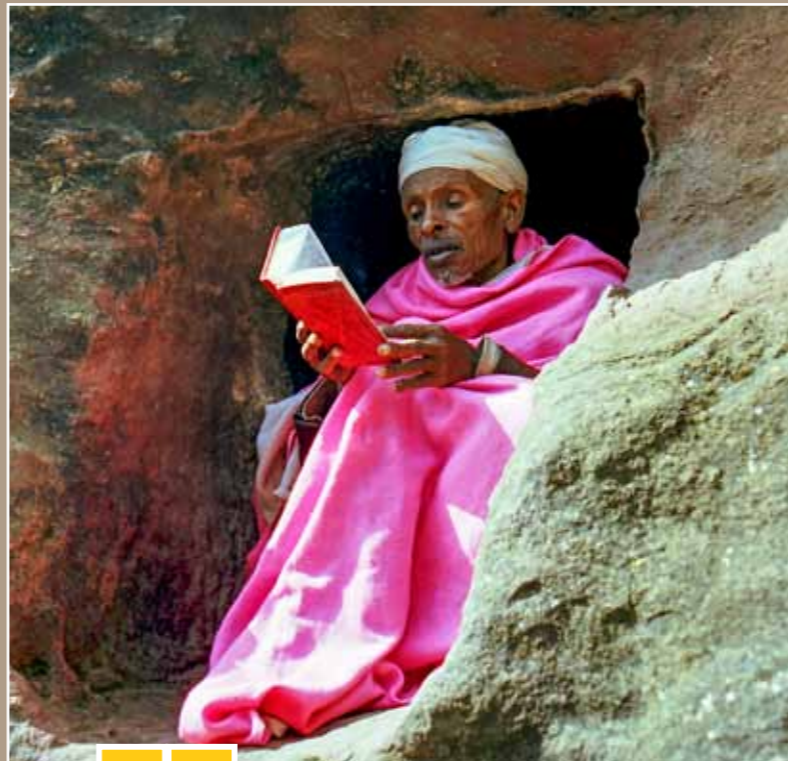
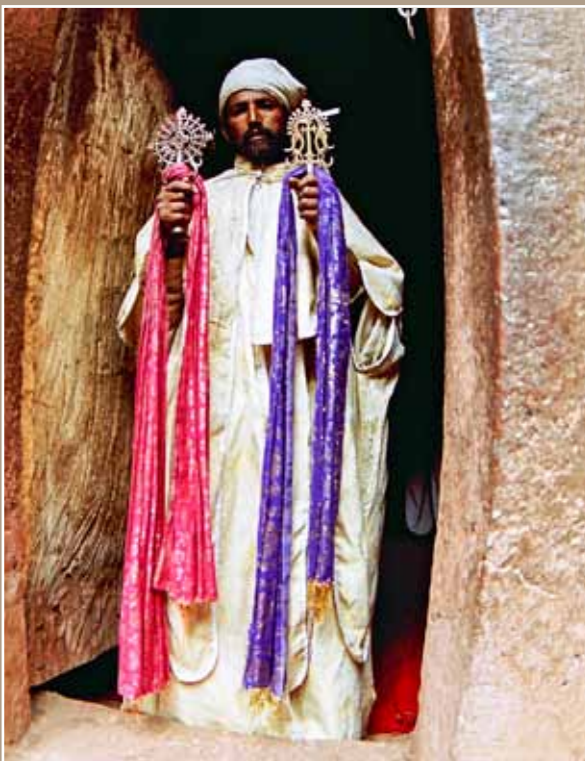
Z centra města scházíme dolů z kopce, kde se nám mezi vysokými stromy otevírá úžasný výhled do hlubokého údolí a na protější hradbu hor. Došli jsme k podzemnímu z kostelů ukrytých v zemi. Sama skutečnost, že kostely se nevypínají k nebi, jak je zvykem, ale naopak se spouštějí do temnoty podzemí, je zarážející a myslím, že velmi důležitá. Podle mého soudu to není žádná náhoda ani nedostatek stavebního materiálu, který

přiměl Lalibelu postavit kostely opačně. Podle legendy chtěl Lalibela po svém pobytu v Jeruzalémě postavit svaté město podle předlohy Jeruzaléma tady, v oblasti sužované šamanskou magií. Zdá se mi ovšem, že výsledkem je spíše negativ Jeruzaléma, a nemám pocit, že by se to stalo omylem. Stojíme před prvním kostelem. Jak už to v Africe bývá, jsme šokováni. Fascinující dílo vytesané před osmi stoletími do skály bylo před několika málo lety zakryto nevzhlednou plechovou konstrukcí, aby prý déle vydrželo. Vzhledem k tomu, že za 800 let dílo neprojevilo žádnou známku destrukce, obávám se, že zastřešení nebylo příliš promyšlené. Výsledek je ale jednoznačný. Veškeré kouzlo tohoto jinak impozantního díla, je nenávratně pryč.

Vstupujeme dovnitř. Interiér je překrásný. Rozhodně vyvolává jiné pocity než interiéry osm století starých evropských kostelů. Tady se v nás míchá pocit úžasu, strachu, okouzlení i silné touhy utéct. Obrazy na stěnách předávají poselství Janovy apokalypsy. Přichází k nám kněz. Prohlížím si ho se zájmem, ale mé nadšení rychle ukončuje jeho arogantní věta oznamující, co všechno tady nesmíme a co je zpoplatněno. Chápu, bere nás jako turisty. Přes to se musíme přenést. Jsme bílí, a to znamená, že jsme v etiopských očích bohatí turisté, kteří se musí hlavně usměřňovat. Podzemní chodbou procházíme do dalšího ze zahloubených kostelů. A zase ty příkazy, zákazy a nařízení. Do toho nás začali otravovat dva mladíci, kteří nás tady chtějí za peníze provázet. Jsou neodbytní. Aby toho nebylo málo, připojilo se k nám několik špinavých žebrajících dětí. Těžko se prokousat k duchovním rovinám tohoto místa, když nám někdo pořád dává pomyslné facky dotěrným otravováním. Ve snaze zakusit co nejvíce z tohoto podivného místa navštěvujeme další kostely. Kromě jednoho jsou všechny nevkusně přikryté lešením a plechovým zastřešením. Začínám mít pocit, že v obyčejné kapličky na českém venkově bych se do kontemplace křesťanských zjevení ponořil mnohem hlouběji. Tady nás někdo neustále vytrhává na povrch. Nakonec v nás vítězí pocit znechucení. Lalibela za to nemůže. Je pozoruhodná. Ti lidé za to v podstatě také nemohou. Prostě se snaží vydělat a přežít. V konečném důsledku vlastně nevím, co si o tomto místě myslet. Bude to v nás muset uzrát.

v zemi Ondřej Havelka

Co POZOROVAT v lednu?

František Jakubec

Foto: Public domain

V tomto čísle dostáváte jako dárek mapu noční oblohy, která vás může povzbudit k praktickému pozorování hvězdného nočního nebe. Právě zimní noci nám nabízejí krásnou podívanou, neboť je opravdu tma, i když ve městě může způsobit problém světelné znečištění.

Výhodu mají ti, kteří se v souhvězdích a planetách na nebi trochu vyznají, ale i ostatní se mohou s trochou snahy v mapě vyznat. Podle základních souhvězdí se jistě zorientujete a budete moci určitovat i další hvězdy a souhvězdí, které ještě neznáte. 12. ledna je Měsíc v úplňku, bude nám trochu více svítit a nebude vše tak krásně vidět, jako když je v novu. Pro jeho pozorování je dobré mít také mapu kráterů a moří a zkoušet je přesně najít. Na to stačí i malý dalekohled. Také je zajímavé pozorovat Měsíc jen v dorůstající nebo ubývající fázi a sledovat nádherné stíny na přechodu.

Kolem poloviny měsíce je večer po západu slunce krásně vidět na JZ planeta Venuše (jako krásná večernice) a kousek od ní červený Mars. Ten jistě najdete. Pokud máte větší hvězdařské dalekohledy, můžete pozorovat i fáze Venuše (podobně jako měsíční) a třeba si je po nějakou dobu i zakreslovat. A když si ráno přivstanete, ve stejném období bude krásně zářit na J Jupiter u hvězdy Spica (souhvězdí Panna – najdete podle mapy). U Jupiteru lze již i menším dalekohledem pozorovat jeho 4 největší měsíce, jak krásně obíhají planetu. Přeji vám pozorovací a určovací úspěchy a příště si povíme něco o souhvězdích a jejich hvězdách. Nezapomínejte jít také včas spát!

Dominik Rubáš Minerály a horniny

Foto: Public domain

Každý z vás už určitě někdy držel v ruce kámen. Ale přemýšleli jste nad tím, jak vůbec takový kámen vznikl? Obecně rozlišujeme dvě základní skupiny kamenů – minerály a horniny.

Minerál (jinými slovy nerost) je ve skutečnosti chemicky stejnorodé přírodní těleso. Velmi rozšířeným minerálem je např. křemen.

A co se myslí horninou? Horniny jsou vlastně shluky minerálů. Hezkým příkladem horniny je žula, která je složená z minerálů křemene, živce a slídy.

Geologové rozlišují tři základní skupiny hornin. Jsou to horniny USAZENÉ, které vznikaly usazováním materiálu – např. na dně moře. Tímto způsobem vznikl z usazeného písku pískovec. Poté známe horniny VYVŘELÉ, které se vytvořily vychladnutím a utužením rozžhaveného magmatu nebo lávy – např. čedič. Z vyvřelých hornin jsou kupříkladu kopce v Českém středohoří. A do třetice jsou to horniny PŘEMĚNĚNÉ. To jsou horniny původně usazené nebo vyvřelé, které byly hluboko pod zemským povrchem přeměněny působením vysokých teplot a velkých tlaků. Takovou přeměněnou horninou je například břidlice.

Po celém světě jsou tisíce různých druhů hornin a minerálů. A každý z nich je něčím jedinečný...